

Luật về Hội: Công cụ giới hạn quyền hay quản lý thực thi quyền

ThS NCS Nguyễn Anh Đức*

Theo tinh thần của pháp luật nhân quyền quốc tế hiện đại, đa số các quyền con người đều có thể bị giới hạn. Việc đặt ra các giới hạn quyền cũng được trao cho các nhà nước (thông qua các đạo luật), tuy nhiên không nên coi đó là cơ hội để nhà nước dùng các biện pháp lập pháp mà biến việc đặt ra các giới hạn quyền thành việc đặt ra phương thức quản lý thực thi quyền. Nếu các nhà làm luật còn tiếp tục nhầm lẫn giữa hai mục đích này thì rõ ràng việc đạt được những nội dung phù hợp trong đạo luật về quyền sẽ gặp nhiều khó khăn, và trong nhiều trường hợp có thể gây ra tranh cãi không có giải pháp thỏa đáng.

1. Những khác biệt giữa giới hạn quyền và quản lý thực thi quyền

“Giới hạn” được hiểu là “phạm vi được quy định, không thể vượt qua”,⁸³ còn “quản lý” được định nghĩa là “tổ chức điều khiển hoạt động của một đơn vị, một cơ quan” hoặc có nghĩa “trông coi, giữ gìn”,⁸⁴ hoặc “điều khiển, chỉ đạo một hệ thống, hay một quá trình căn cứ vào những qui luật, định luật hay nguyên tắc tương ứng, để cho hệ thống hay quá trình ấy được vận động theo ý muốn của người quản lý và nhằm đạt được những mục đích đã định trước”.⁸⁵

Như thế nghĩa là, nếu lựa chọn tinh thần làm luật nhằm đặt ra những giới hạn chính đáng đối với các quyền nói chung, và với quyền lập hội, hội họp nói riêng thì nội dung chủ yếu phải làm rõ là ranh giới phân định giữa những hành vi được làm và hành vi không được làm. Mà thông thường, với tính đa dạng của các hành vi trong đời sống xã hội thì hoàn toàn không thể xác định rõ và đầy đủ hết những hành vi nào có liên quan đến quyền cụ thể. Vì thế chỉ nên và chỉ có thể xác định những hành vi nào bị cho là vượt ra khỏi ranh giới cho phép (tức vượt khỏi giới hạn chính đáng của quyền) để điều chỉnh những hành vi đó phải chấm dứt, khôi phục trở về phạm vi thuộc ranh giới đã được thiết lập (bởi luật).

Trong khi đó, nếu lựa chọn tinh thần làm luật là nhằm quản lý việc thực thi quyền thì rõ ràng phải hướng đến khả năng bao phủ mọi hành vi dù trong giới hạn hay ngoài giới hạn. Mà ở đó việc xác định ranh giới của giới hạn chính đáng không phải là trọng yếu, vì có hay không có các ranh giới đó thì mục đích của nhà làm luật vẫn là phải làm cho đạo luật bao phủ được càng nhiều càng tốt những hành vi của chủ thể quyền.

Nghĩa vụ của nhà nước theo luật nhân quyền quốc tế tương ứng với quan điểm nào?

Với vai trò là chủ thể có trách nhiệm, nghĩa vụ hàng đầu trong bảo đảm các quyền con người, luật nhân quyền quốc tế đặt ra ba nghĩa vụ đối với nhà nước bao gồm: nghĩa vụ tôn trọng (không can thiệp vào thực thi quyền, miễn là việc thực thi đó không vi phạm pháp luật có gắn với chế tài); nghĩa vụ bảo vệ (ngăn chặn và khôi phục khả năng thực thi quyền của chủ thể trong trường hợp chủ thể quyền bị xâm phạm bởi các bên thứ ba không loại trừ chính nhà nước); nghĩa vụ thúc đẩy từng bước (làm cho khả năng thực thi quyền của chủ thể ngày càng được dễ dàng, thuận tiện và hiệu quả hơn).

* Khoa Luật ĐHQG Hà Nội

⁸³ Nguyễn Bá Hưng, *Từ điển từ ngữ gốc Hán trong tiếng Việt hiện đại*, NXB ĐHQG, tr.260

⁸⁴ Nguyễn Bá Hưng, *Từ điển từ ngữ gốc Hán trong tiếng Việt hiện đại*, NXB ĐHQG, tr.483

⁸⁵ Nguyễn Ngọc Điệp, *3450 thuật ngữ pháp lý phổ thông*, NXB Giao thông vận tải, tr.492